herpy

VARANER

Varanus kingorum

En av världens minsta varaner: en rödbrun, mörkfläckig klippbo från norra Australien, som blir 18-40 cm inklusive svans. Den lever av insekter, är dagaktiv och djärv i terrariet och kräver många trånga gömställen, mycket värme och en djup, lätt fuktig botten att gräva i.

Familj: Varanidae Engelska: Pygmy Rock Monitor Publicerad 15 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**18-40 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-12 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Klipplevande och marklevande**
Biotop	**Savann och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Värmeplats	**45-50 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**6-10 mån.**
Kullstorlek	**2-4 ägg**
Inkubation	**89-126 dagar** vid 27-31 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus kingorum hör till undersläktet *Odatria*, de australiska dvärgvaranerna, och är bland de allra minsta i hela släktet. Den blir 18-40 cm inklusive svans, och mer än hälften av längden är svans. Uppgifterna varierar från 18-23 cm till upp mot 40 cm, och de flesta djur i fångenskap ligger i den låga änden av spannet. Kroppen är smal med korta, kraftiga ben och klor som är korta, tjocka och kraftigt böjda. Grundfärgen är rödbrun till orange med mörka fläckar och nätmönster, och huvudfjällen är släta. Svansen är lång och inte randig, och det skiljer arten från de närmaste släktingarna bland dvärgvaranerna.

Arten beskrevs 1980 av Glen Storr och är uppkallad efter två australiska naturforskare, Richard Dennis King och Max King, av vilka den sistnämnde samlade in det första djuret. Den är fortfarande sällsynt i fångenskap. I dag härstammar djuren i handeln från uppfödning. I fångenskap har en blek, leucistisk form med vit till persikofärgad färg avlats fram, och de flesta uppfödda djur bär anlaget för den.

Även om den är liten är *V. kingorum* en äkta varan: intelligent, nyfiken och en ivrig jägare. Den lär sig snabbt att förknippa sin hållare med föda och kan ta insekter direkt från en pincett eller hand. Det gör den till en av de mest överkomliga varanerna för en övad hållare, men den är ingen nybörjaart. Den kräver mycket värme, ett särskilt inrett terrarium och ett stabilt utbud av levande insekter, och det finns bara få erfarenheter av att få den att föröka sig jämnt.

Det är inte dokumenterat hur gammal arten blir i fångenskap. Livslängden i faktarutan är uppskattad utifrån andra små dvärgvaraner och ska tas med förbehåll. Räkna med att sköta djuret i många år, och att foderkostnaden skenar, eftersom det behövs levande insekter varannan dag hela året.

Utbredning och livsmiljö

Varanus kingorum finns bara i norra Australien: i den nordvästra delen av Northern Territory och den nordöstra delen av Western Australia, i Kimberley-regionen och de angränsande områdena. Typlokalen ligger omkring 10 km väst-nordväst om Timber Creek i Northern Territory.

Utbredningen är förhållandevis liten och knuten till klippområden. Arten är skygg och svår att få syn på i det fria. Den bedöms som inte hotad på IUCN:s rödlista.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Arten lever på klippsprång och klippsluttningar med öppet buskage, snår och gräs. I Kimberley och Northern Territory är klimatet tropiskt med en tydlig regntid och torrperiod, så landskapet växlar mellan torra, varma månader och en fuktig säsong. Djuren rör sig mest i sprickor mellan stenarna och söker skydd i trånga revor när de blir skrämda.

Att arten kommer från ett torrt område betyder inte att luften omkring den är torr. Den mikrohabitat den använder, i sprickor, under sten och i jorden, är fuktigare än omgivningen. Födan består av insekter, bland annat gräshoppor, termiter och insektsägg. Både vuxna och nykläckta ungar använder den långa svansen för att peta ut byten ur trånga sprickor.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet par ska ha ett terrarium på minst 90 × 45 × 45 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. Måttet är lågt och långt, eftersom arten lever på marken och bland stenar. Finns det plats för mer längd blir temperaturgradienten från den varma till den kalla änden större. Ungarna kan de första månaderna hållas i en mindre box, men de växer snabbt och är nära vuxen storlek efter omkring sex månader.

Det viktigaste i inredningen är trånga gömställen. Arten känner sig bara trygg när gömstället nästan nuddar ryggen, och ett högt gömställe leder till stress och dålig trivsel. Stapla flera lager av långa, tunna bitar korkbark eller platta stenar på varandra, så att djuret kan välja mellan olika temperaturer. Lägg gömställena på längden från den varma till den kalla änden, så att djuret kan byta plats utan att gå över öppen terräng. Stenar ska vara stadigt fästa, så att de inte kan falla ner över en grävande varan. Paradoxalt nog blir djuren djärvare och mer synliga ju fler gömställen de har.

Som botten används ett djupt lager, 15 cm eller mer, av en blandning av ren jord, sand och lite torv. Den ska vara svagt fuktig, så att den hänger ihop, men aldrig blöt. Det är normalt att det översta lagret torkar ut under värmelampan så länge de djupare lagren håller kvar fukten. Djuret gräver, så ge det plats att göra gångar. Locket ska vara tätt, och alla värmekällor ska vara avskärmade, så att djuret inte kan bränna sig på lampan.

TEMPERATUR

Arten kräver mycket värme. Under en solplats ska yttemperaturen vara 45-50 °C, mätt med en IR-termometer direkt på stenen eller barken, inte i luften. Det är bara ett litet område. Resten av terrariet ska ge en bred gradient, så att djuret själv kan välja: 27-32 °C i den vanliga delen och omkring 27 °C eller något svalare i den kalla änden. Mät luftens temperatur med en digital termometer med givare i båda ändar, och använd en termostat till alla värmekällor.

På natten får temperaturen sjunka till vanlig rumstemperatur, 18-22 °C. Enstaka vinternätter ner till omkring 16 °C har inte skadat djuren, men djuret ska ha en tydlig varm solplats att komma till på morgonen. Halogenspotlights eller kvicksilverlampor på 75-100 W ger den nödvändiga värmen, och de ska monteras utom räckhåll för djuret. Under strålningen ska det också finnas skugga, så att djuret kan svalka sig. Stenen under lampan kan bli mycket varm, så den får inte ligga direkt mot glaset.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luften i terrariet kan vara förhållandevis torr, omkring 40-60 %, men botten ska hållas jämnt fuktig. Tillför små mängder vatten till jorden med jämna mellanrum, och häll inte i vatten i stora mängder. De staplade gömställena fångar fukten från jorden och bildar fuktiga gömställen, som underlättar hudömsningen och hälsan.

Håll en låg, stabil skål med färskt vatten framme och byt vattnet regelbundet. Hos ungar är fuktigheten särskilt viktig, eftersom de snabbt torkar ut vid de höga temperaturerna. Se till att ungarnas botten aldrig torkar ut helt, särskilt under gömställena. Mycket blöta förhållanden ger däremot hud- och fjällproblem, så ventilationen ska vara god.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och mår bäst av starkt ljus och UVB. Använd en kombination av en värmelampa och ett UVB-rör, till exempel ett T5-rör på 10-12 % över den varma delen av terrariet. Arten är en solbadare (Ferguson-zon 3), så UV-indexet precis vid solplatsen bör nå upp till ca 3-7 och vara lägre i resten av terrariet. Djuret ska alltid kunna söka skugga. Byt UVB-rör enligt tillverkarens anvisning, typiskt var 12:e månad, eftersom utbytet sjunker med tiden.

Ge 12 timmars dag på sommaren och 10-11 timmar på vintern, styrt av en timer. Allt ljus och all värme ska vara avstängda på natten.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Varanus kingorum lever uteslutande av insekter. Snabba insekter som syrsor och rödlöpande kackerlackor är klart att föredra framför långsamma dubia-kackerlackor och mjölmaskar. Låt gärna insekterna springa fritt i terrariet, eftersom arten är duktig på att hitta dem i gömställena. Insekterna ska vara ungefär lika stora som djurets huvud.

Ungar utfodras varje dag, vuxna djur varannan dag med sex till tolv insekter per djur. Pudra alla insekter med kalk med D3-vitamin. Gnagare och andra ryggradsdjur hör inte hemma i kosten, eftersom arten i det fria bara lever av leddjur. Variera insekterna, så att kosten inte blir ensidig, och låt fodersinsekterna äta sig mätta innan de ges till varanen.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

V. kingorum är djärv och aktiv i terrariet och rör sig under dagen ute i det fria när den har gott om gömställen. Den är snabb och kan hoppa upp i handen när den ser föda. Bett och klor från ett så litet djur ger sällan allvarliga skador, men klorna kan rispa, och djuret kan bita i panik. Korta, lugna pass flera gånger i veckan gör djuren tama, och hanar lämpar sig bäst för hantering. Håll djuret lågt över underlaget, ta inte tag i svansen och stöd kroppen. Hantera inte honor som bär på ägg, eftersom stress kan ge problem vid äggläggningen.

Liksom alla reptiler kan varaner bära på salmonella. Tvätta händerna noga efter all kontakt med djur, terrarium och foder, och låt inte barn stoppa händerna i munnen efter hantering.

Arten hålls enskilt eller som par. Ett par lever som regel fredligt tillsammans, men hanen ska tas ut en till två månader om hans parningsförsök hindrar honan från att äta och sola sig i lugn och ro. Håll inte två hanar tillsammans och inte djur av mycket olika storlek, eftersom större djur kan äta mindre.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna är större och kraftigare byggda än honorna, och huvudet är bredare och mer muskulöst. Honornas huvud är smalt och spinkigt. Mönstret är ofta tydligare hos hanarna. Könet är svårt att se hos ungar, men blir tydligt när man har sett flera vuxna. Sondering är osäker hos varaner, så säker könsbestämning av unga djur kräver en veterinär, till exempel med ultraljud eller endoskopi.

Arten växer snabbt. Vissa djur kan bli vuxna och föröka sig redan efter sex månader, men det är mer sannolikt efter åtta till tio månader. Ge honan tid att växa och samla krafter innan hon sätts i avel.

PARNING

En vinterdvala är inte dokumenterad som nödvändig för avel. Ett par kan hållas ihop året runt, och parningen sker när båda djuren är i god kondition. Följ paret noga och ta ut hanen tillfälligt om han stör honan. Nya par och unga honor behöver ofta flera försök innan äggen är befruktade, så låt dig inte nedslås av obefruktade första kullar.

Aveln är det svåraste med arten, och erfarenheterna är fortfarande få. Honan ska ha gott om föda och kalk under hela perioden.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger små kullar på två till fyra ägg med jämna mellanrum. Uppgifterna varierar från varannan vecka till ungefär en gång i månaden, och enstaka honor kan gå flera månader utan att lägga. Äggen är stora i förhållande till honans storlek. En dräktig hona blir synligt rund, och äggen kan ses genom den tunna bukhuden.

En lämplig äggläggningsplats är avgörande. Ge honan ett djupt lager, ca 15 cm, sandig jord med lite fukt, som håller 28-29 °C. Hon gräver flera provhål och kan gräva ner sig helt och försvinna i ett par dagar. Störa henne inte. Är platsen inte tillräckligt bra kan hon hålla inne äggen och få äggstopp, resorbera kullen eller sprida äggen på ytan. Efter äggläggningen liknar hon en tom ballong. Ge henne så många kalkpudrade insekter som hon vill äta, så har hon normalt återfått vikten inom en vecka.

INKUBATION

Flytta äggen försiktigt till en liten burk med en blandning av vermikulit och vatten i förhållandet 1:1 efter vikt, med ett litet hål i locket, så att inget tryck uppstår. Håll konstant temperatur omkring 29 °C, inom 27-31 °C. Använd en termostatstyrd ruvmaskin.

Uppgifterna för inkubationstiden varierar från 89 till 126 dagar, och vid omkring 29 °C kläcks äggen typiskt efter ca 120 dagar. Det är inte dokumenterat att könet bestäms av temperaturen hos arten. Ägg som faller ihop eller möglar är som regel obefruktade, men vänta tills du är säker innan du tar bort dem.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är förhållandevis stora när de kläcks, i förhållande till den vuxna storleken. Ett djur som kläcks utan hjälp är som regel mycket härdigt. Håll kullens syskon ihop i ett litet terrarium med samma inredning som de vuxnas: trånga gömställen, djupt fuktigt substrat och en varm solplats. Fuktighet är särskilt viktig för ungarna, eftersom uttorkning sker snabbt vid de höga temperaturerna.

Utfodra dagligen med små, kalkpudrade insekter som är ungefär lika stora som ungens huvud. Ungarna växer snabbt och närmar sig vuxen storlek efter ca sex månader. Dela dem när oro eller storleksskillnader uppstår.

Hälsa och vanliga misstag

Varanus kingorum är härdig när temperatur, ljus och gömställen stämmer, men en rad fel återkommer:

- För lite värme eller för svag solplats. Det ger dålig matsmältning, uteblivd aptit och försvagat immunförsvar. Mät yttemperaturen med IR-termometer.
- Brist på kalk och D3 eller för svagt UVB. Det ger benskörhet med mjuka käkar, krokiga lemmar och darrningar, särskilt hos ungar och äggläggande honor.
- Stress av för få eller för höga gömställen. Djuret gömmer sig, äter inte och mår inte bra.
- För torr eller ständigt blöt botten, som ger problem med hudömsningen och fjällsjukdomar.
- Äggstopp och resorption av ägg om det inte finns en bra äggläggningsplats.
- Parasiter, särskilt hos vildfångade djur. Djur i handeln är uppfödda, vilket ger färre problem. Nya djur bör ha en karantän på minst sex veckor, och en veterinär med erfarenhet av reptiler bör undersöka ett träckprov.

Håll utkik efter klara ögon, fyllig svansrot och god aptit. Kontakta en veterinär om djuret tappar i vikt, inte vill äta eller verkar slött. Ge aldrig medicin utan veterinärens anvisning.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.